

ova vladna formula
mezdah in cenahrazum med jeklar-
unijo in industri-
jo na vidikuUMAN PREKLI-
LOBIŠK FLORIDEWashington, D. C., 9. febr. —
Predsednik Truman je prekladal
ameriški obisk Floride pri-
je teden zaradi kritične si-
je in problemov, ki zahte-
njegovo osebno pozornost,
naznanilo iz Bele hiše.Trumanu je žal, ker bodo
predsednik in člani fakultete
Rollinsa v Winter Par-
la, razočarani zaradi pre-
obiska, dostavila naznani-
Prav tako mu je žal, ker je
nek med njim in bivšim
službenim premijerjem Churchil-
ložen. Okolnosti, kakršne
pravilujejo njegovo odloči-
tega razloga je bil obisk
ide preklican.Truman bo vseeno odletel 5.
ra v Fulton, Mo., kjer bo
archill govoril pred profesor-
dijski kolegiji Westmin-
On bo predstavil bivšega
merija kot govornika. Na-
nji dan bo Truman govoril
oeršenem zborovanju v
mbusu, O. On je ponovil
da bo lahko naznanil
kumulo mezd in cen, ki bo
nja končanje stavk v in-
driji.Trumanova administracija se
učila za revizijo strukture
in cen in pričakuje se, da
ova formula naznanjena v
nji bodoosti. Ta bo omo-
ila zvišanje cen in mezd.Trudniki Trumanove admi-
tracije so uverjeni, da bo jek-
ska stavka, ki je bila oklica-
na 18 dnevi, kmalu končana.
Čakuje se, da bodo stavke tu-
v drugih industrijah prekli-
se po objavi nove formule
mezd.Iz zanesljivih virov pra-
da je že bil dosežen spora-
med jeklaro unijo CIO in
lanskimi korporacijami glede
anja plače za 18 in pol centa
uro. To zvišanje je priporo-
posebni Trumanov študijski
or. Cene jekla bodo tudi
ane za pet dolarjev na tono.Čakuje med uradniki jek-
ke unije in reprezentanti
poracije United States Steel
lenitvi nove pogodbe se na-
jejuje. Izgleda, da bo Tru-
a umaknil zahtevo, da se živ-
je urada administracije po-
ja za nadaljnje leto. Tru-
je na sestanku s časnikiarji
asil, da edino važno vpra-
je, ki mora biti rešeno sedaj,
ranjanje produkcije potreb-
da se zažadosti zahtevam.
na produkcija bo omogočila
ev drugih problemov.Izgleda, da je Truman revidi-
svoje stališče. V oktobru
kega leta je dejal, da in-
rije lahko zvišajo plače brez
anja mezd. Vprašanje, ali je
na stabilizacija cen, je predi-
diskuzij v uradnih krogih.
Chester Bowles, načelnik ura-
dministracije cen, in Philip
urray, predsednik jeklarske
ije in Kongresa industrijskih
organizacij, sta konferirala s
umanom v Beli hiši. Murray
informal Trumanu o poteku
gajanju glede končanja jeklar-
ske stavke. John Allen Ste-
ena, podpredsednik korpora-
ije United States Steel, je tudi
feriral s Trumanom.Briggs Mfg. Co.
podpisala pogodbo
Detroit, Mich., 9. febr. Briggs
Manufacturing Co. je podpisala
pogodbo z avno unijo, ki do-
va zvišanje plače za 18 in pol
na nan uro. V tovarnah teAmeriške avtoritete
oborožile begunceJugoslavija in Rusija
protestirataFrankfurt, Nemčija, 9. febr. —
Ameriške vojaške avtoritete
so pojasnile oborožitev 20,000
jugoslovanskih in poljskih be-
guncev, ki zdaj stražijo begun-
ska taborišča v ameriški okupa-
cijski coni. Izjavile so, da je
bilo to potrebno, da se nadome-
sti ameriške vojske, ki so bili
poslani domov.General George Eyster, šef
ameriških vojaških operacij, je
dejal, da je oborožitev begun-
cev razrešila 25,000 ameriških
vojakov. Dalje je rekel, da se
poveljstvo ameriške armade ne
zanima za politično mišljenje
posameznih beguncev, ki so do-
bili orožje in so zdaj stražniki.Oboroževanje beguncev je
razkajalo Jugoslavijo in Rusijo
in obe protestirata. General Jo-
seph T. McNarney, vrhovni po-
veljnik ameriških okupacijskih
sil v Evropi, je dal slično poja-
nilo glede oboroževanja begun-
cev v svojem poročilu vojnemu
departamentu kot Eyster.Oboroževanje beguncev sta
obsojila jugoslovanska vojaška
misija in V. M. Molotov, ruski
zunanj podkomisar. Molotov je
dejal, da zapadni zavezniki vzra-
čujejo protisovjetske čete v E-
vropi.Jugoslovanska misija, ki re-
prezentira vlado maršala Tita in
katere načelnik je polkovnik
Vladimir Poležina, je izjavila,
da 40 odstotkov med 25,000 ju-
goslovanskimi begunci v ameri-
ški okupacijski coni tvorijo čet-
niki, ki so pobegnili iz Jugosla-
vije v teku umikanja nemških
čet iz balkanskih držav. Četni-
ki so sodelovali z nacisti v času
nemške okupacije Jugoslavije.MacArthur zanikal
Bevinovo trditevTokio, 9. febr. — General
Douglas MacArthur je zanikal
trditve britskega zunanjega mi-
nistra Bevin, katero je izrekel
na sestanku s članov varnostnega sveta
Združenih narodov, "da je
MacArthur poveril neprijetno
nalogo britskim četam, da mo-
rajo iti v Indonezijo in tam
vzpostaviti red in mir." Besed-
nik MacArthurja je dejal, da je
trditve brez podlage. MacAr-
thur ni imel besede pri odloči-
tvi glede vkorakanja britskih čet
v Indonezijo.Argentinska policija
napadla demonstranteBuenos Aires, Argentina, 9.
febr. — Policija je napadla de-
monstrante, podpornike Joseja
Tamborinija, protikandidata po-
kavnika Juana Perona za pozi-
cijo predsednika republike. Bit-
ka med demonstranti in policijo
je trajala pol ure. Več oseb je
bilo ranjenih v bitki.Odbor priporočil
zvišanje plačeChicago, 9. febr. — Posebni
Trumanov študijski odbor je
priporočil zvišanje plače klav-
niškim delavcem za 16 centov
na uro. Ako bodo zvišanje odo-
brili delavci, kompanije in fe-
deralni odbor za stabilizacijo,
bo konflikt med unijo in kom-
panijami izravnal. Klavnice
zdaj operira federalni poljedel-
ski department.kompanije v Detroitu in Evans-
villu, Ind., je uposlenih čez 12-
000 delavcev.Unija CIO
preklcala stavkoDosega sporazuma
naznanjenaDetroit, Mich., 10. febr. — Uni-
ja United Electrical, Radio &
Machine Workers CIO je prekli-
cala stavko proti korporaciji
General Motors, ki je izbruhnila
15. januarja. Stavka je ustavila
produkcijo električne opreme v
tovarnah v Detroitu, Daytonu,
Warrenu in Yellow Springsu, O.,
in Rochesterju, N. Y.Besednik korporacije in James
Matles, direktor unije, sta nazna-
nila dosega sporazuma. Ta do-
loča med drugim zvišanje plače
za 18 in pol centa na uro.Pričakuje se, da bo stavka
končana tudi v tovarnah Gene-
ral Electric Co. in Westinghouse
Co. Charles E. Wilson, predse-
dnik General Electric Co., je de-
jal, da se pogajanja z voditelji
unije glede izravnave konflikta
nadaljujejo.Unija je prvotno zahtevala
zvišanje plače za dva dolarja na
dan, potem pa je sprejela pripo-
ročilo posebnega Trumanovega
študijskega odbora glede zviša-
nja plače za 18 in pol centa na
uro.Protistavkovni
načrt sprejetOstra debata
v senatu se obetaWashington, D. C., 9. febr. —
Protistavkovni načrt je bil spre-
jet v nižji kongresni zbornici z
352 proti 165 glasovom. Za na-
črt je glasovalo 149 republikan-
cev in 109 demokratov, proti pa
120 demokratov, 33 republikan-
ceve in dva progresivca.Avtor načrta je kongresnik
Case, republikanec iz Južne
Dakote. Sprejetje načrta je
zmaga koalicije republikancev
in nazadnjaških demokratov iz
južnih držav.Načrt je bil po sprejetju v
nižji zbornici poslan senatu. Go-
tovo je, da bo izval vročo de-
bato. Prav tako je gotovo, da
ne bo sprejet v sedanjih obliki,
če sploh bo. Voditelji unij
Kongresa industrijskih organi-
zаций in Ameriške delavske fe-
deracije so ostro obsodili načrt
in naglasili, da glavni cilj je u-
ničenje delavskih organizacij.Mnenje prevladuje, da bo
predsednik Truman vetiral na-
črt, če bo sprejet v senatu, kar
pa je dvomljivo.Značilno je to, ker sta proti
načrtu glasovala kongresnika
Hoffman in Engel, republikanec
iz Michigana. Oba sta znana
kot sovražnika unij.Ustanovitev narod-
ne garde predlaganaKongresni odsek
odobril načrtWashington, D. C., 9. febr. —
Poveljstvo armade je predlaga-
lo ustanovitev narodne garde, ki
naj bi štela 425,000 mož. To de-
jstvo je razkril kongresnik May,
demokrat iz Kentuckija in na-
čelnik kongresnega odseka za
vojaške zadeve.V področje tega odseka spada
sestava novega zakona glede na-
rodne obrambe. Doznava se, da
so člani odseka na tajni seji odo-
brili načrt glede ustanovitve na-
rodne garde. Načrt ne omenja
splošnega vojaškega vezbanja.Narodna garda naj bi v smi-
slu načrta postala rezervna sila.
Njena naloga naj bi bila obram-
ba strateških krajev proti in-
vaziji s kopnega, morja ali iz
zraka. Enote garde naj bi se
vežbale za defenzivne in ofen-
zivne operacije v Ameriki ali
onstran morja.Državne enote narodne gar-
de naj bi se nadalje vršile nor-BRITSKI ZUNANJI
MINISTER ZAVRA-
ČA OBDOLEŽITVEVojaške čete ne zatira-
jo gibanja za neod-
visnost IndonezijeMANUILSKY ZAH-
TEVA PREISKAVOLondon, 9. febr. — Britski zu-
nanji minister Ernest Bevin je
odločno zavrnil obdolžitve u-
krajinske delegacije, da britske
čete so bile poslone v Indonezi-
jo, da zatirajo gibanje domači-
nov za neodvisnost. Dejal je,
da je obdolžitev laž. Britske
čete so bile poslone v Indonezi-
jo, da vzpostavijo mir in red,
ko je Japonska kapitulirala pred
zavezniki.Bevin je tolkel po mizi in kri-
čal na seji članov varnostnega
sveta Združenih narodov ter
trdil, da britske čete niso pobi-
ljale domačinov, ki se hočejo o-
tresti holandske nadvlade. Raz-
kačil ga je zlasti Dimitrij Ma-
nuilsky, ukrajinski tumanji mi-
nister in načelnik ukrajinske
delegacije, ker je izrekel obdol-
žitev, da britske čete zatirajo
gibanje za neodvisnost Indone-
zije in s tem ogražajo svetovni
mir.Manuilsky je prečital poroči-
la, objavljena v londonskih li-
stih, da se britske oborožene
čete uporabljale tanke, raketna
letala in topništvo v napadih na
domačine v Indoneziji. Omenil
je tudi vprašanja, stavljenja čla-
nom britske vlade v parlamen-
tu, ki so povzročila zadrego med
njimi."Po porazu Japonske," je de-
jal Manuilsky, "se je med do-
mačini v Indoneziji dvignilo upa-
nje, da bodo uresničili svoje
težnje in dobili neodvisnost. U-
panje je splavalo po vodi in sle-
dilo je razočaranje. V akcijo so
bile poslone britske oborožene
sile, ker holandske niso bile kos
nalogi. Očitno je, da hoče Ve-
lika Britanija obdržati domači-
ne v sužnosti, da jih bodo ho-
landski gospodari še nadalje
izkoriščali."Manuilsky je predlagal, naj
varnostni svet imenuje komisi-
jo, ki naj bi šla v Indonezijo in
preiskala situacijo na licu me-
sta. Oglasil se je Bevin in izja-
vil, da je proti imenovanju ko-
misije.Unija CIO podpisala
dogovorNew York, 9. febr. — Unija
American Communications As-
soc. CIO je podpisala dogovor z
Western Union Telegraph Co.
glede končanja stavke, v kateri
je udeleženi čez 7000 članov
unije. Ti morajo odobriti dogo-
vor, preden stopi v veljavo. Po-
goji dogovora niso bili objavl-
jeni.Western Electric Co.
ponudila zvišanjeNew York, 9. febr. — Western
Electric Co. je ponudila zvišanje
plače za 15 do 33 centov na uro
članom neodvisne unije Associa-
tion of Communications Equip-
ment Workers. Voditelji unije
se niso izjavili, ali bodo ponu-
bo sprejeli ali ne. Pogajanja
med unijo in kompanijo, ki so
bila pretrgana zadnji ponedeljek,
se bodo obnovila.Wallace svari
demokratsko strankoNew Haven, Conn., 9. febr. —
Trgovinski tajnik Henry A.
Wallace je v svojem govoru
pred člani odbora za politično
akcijo dejal, da bo ostal demo-
krat je toliko časa, dokler bo
demokratska stranka ostala
ljudska stranka. Ta ne sme
postati stranka reakcije, temveč
malne funkcije v zvezi z vzdr-
ževanjem miru in reda pod po-
veljstvom državnih avtoritet.Usoda japonskega
generala za pečat naPredsednik Truman
ignoriral apelWashington, D. C., 9. febr. —
Japonski general Tomujuki Ja-
mašita bo obesen na podlagi ob-
sodbe, katero je izrekel ameri-
ško vojaško sodišče v Manili.
Njegova usoda je bila zapečate-
na, ker je predsednik Truman
ignoriral apel za pomilostitev.Jamašita je bil vrhovni povelj-
nik japonskih sil na Filipinskih
otokih. Ameriško sodišče ga je
na obravi v Manili spoznalo
za krivca mučenja in umora
čez 60,000 ameriških in filipin-
skih vojakov.Truman je na sestanku s ča-
snikarji izjavil, da se ne bo za-
vel za obsojenega japonskega
generala. General Douglas Mac-
Arthur, poveljnik okupacijskih
sil na Japonskem, je prej po-
trdil obsodbo. Vojni department
je sinoči podal naslednjo izjavo:"Vojni department je bil in-
formiran, da predsednik Tru-
man ne bo upošteval peticije za
pomilostenje, katero je dobil od
zagovornika japonskega genera-
la. V tem smislu je bil obve-
ščen general MacArthur."General Wilhelm D. Styer v
Manili je dobil navodila, naj iz-
vede obsodbo. Eksekucija ja-
panskega generala bo tajna.Manila, Filipini, 9. febr. —
Obravnava proti japonskemu
generalu Masaharu Hommi pred
ameriškim vojaškim sodiščem je
bila včeraj zaključena. Trajala
je pet tednov. Prosekutor je
zahteval smrtno kazen za gene-
rala. Sodišče bo izrekel obsod-
bo v ponedeljek.Homma je bil obtožen odgo-
vornosti za smrtni pohod ame-
riških vojnih ujetnikov na Ba-
taanu. Prosekutor Frank E.
Meek je dejal, da je Homma
kršil vsa pravila dostojnosti in
provizije mednarodnega vojne-
ga prava z odredbo smrtnega
pohoda vojnih ujetnikov.Program gradnje
novih hiš naznanjenSubvencije in višje
plače predlaganeWashington, D. C., 9. febr. —
Predsednik Truman je naznanil
stanovanjski program, ki pre-
videva zgradnjo 2,700,000 novih
hiš v tem in prihodnjem letu,
kakor tudi federalne subvencije
in druga plačila, če bodo potreb-
na.Federalna vlada bo prispevala
\$850,000,000 za financiranje pro-
grama, ki določa tudi zvišanje
plač, da bo dovolj delavcev na
razpolago. Vlada bo storila tu-
di druge korake, da pospeši gra-
dnjo novih hiš.Program je sestavil Wilson
Wyatt, novi načelnik federalne
stanovanjske administracije, po
posvetovanju z vladnimi uradni-
ki, kontraktorji, reprezentanti
unij in organizacij vojnih vete-
ranov. Truman je dal zagoto-
vilo, da bo njegova administra-
cija podpirala program v vseh
ozirih. On je že pozval kongres,
naj stori potrebne korake, za-
eno pa je apeliral na voditelje
unij, civilnih organizacij in dru-
gih grup za sodelovanje.Pričakuje se, da bo 1,200,000
hiš zgrajenih v tem letu, prihod-
nje leto pa 1,500,000. Rekord v
gradnji novih hiš je bil dosežen
l. 1923, ko je bilo zgrajenih 937-
000 hiš. Preteklo leto je bilo
zgrajenih samo 240,000 novih
hiš.se držati načel, katere je razgla-
ševal pokojni predsednik Roose-
velt. Wallace je naglasil, da je
vedno stal na strani Roosevelta
in se boril z njim za načela, da
demokratska stranka mora ved-
no korakati po poti napredka.Amerika in Rusija
lahko garantirata mir

Domače vesti

V bolnišnici

Bridgeport, O. — V bolnišnico
v Martins Ferry se je 1. febr.
podal Joseph Snoy, tajnik dru-
štva 13 SNPJ in znani delavski
agitator. V bolnišnico je šel, da
ga zdravniki temeljito preiščejo
in če mogoče, doženejo njegovo
bolezen. Zadnje čase se zopet
slabo počuti.

Nov grob na vzhodu

Weehawken, N. J. — Dne 5.
febr. je v tujakšnji bolnišnici
umrla Julia Mertel, žena Hen-
ryja Mertela iz Sparte, N. J.

Iz Clevelanda

Cleveland. — V sklad za otro-
ško bolnišnico v Sloveniji sta se
odzvala prva Clevelandčana in
prispevala \$1,100. Tisočak je
darovala Mrs. Theresa Frank iz
Collinwooda, stotak pa Avgust
Kollander. Sklad za zgraditev
otroške bolnišnice v Sloveniji je
pričel zbirati SANS kot dar
ameriških Slovencev. — V sobo-
to sta se poročila Edward A.
Rupert iz Euclida in Sophia M.
Zolar iz West Virginije. — V
bolnišnici University se nahaja
Steve Basich. — V petek, 1. febr.
so vlomili udri v Slovenski na-
rodni dom v Newburghu (na E.
80. st.) in iz varnostne shrambe
odnesli \$2,015.Štirje pobojniki
obtoženi umoraFederalne avtoritete
odredile preiskavoBloomington, Ill., 9. febr. —
Štirje oboroženi pobojniki v
službi Toledo, Peoria & Western
Railroad so bili formalno obto-
ženi umora dveh piketov, članov
bratovščine strojevodij in kur-
jačev. Piketa sta bila ustrelje-
na zadnji četrtek v bližini Grid-
leyja. Trije drugi piketi so bili
ranjeni.Obtoženci so Everett Parks,
bivši pomorščak, Roy Daily,
Lewis A. Smith in njegov brat
Rolla J. Smith. Ti so streljali
na neoborožene stavkarje. Žrtvi
sta bila Arthur W. Brown in
Irwin K. Palschon. Oba sta bila
ubita. Ranjeni stavkarji so
Howard Williamson, Amos Vin-
son in Russell Esslinger. Obrav-
nava proti pobojnikom se bo
vršila pred sodiščem okraja Me-
Lean.W. C. Keiser, podpredsednik
bratovščine, je ponovil trditve,
da so bili piketi ustreljeni v
hrbet brez svarila. On zahteva
tudi aretacijo Geo. P. McNeara,
predsednika železniške kompa-
nije, ki je najel pobojnike. Mc-
Near je že dolgo v konfliktu z
bratovščino.Zdaj je bilo razkrito, da je
državna policija vedela, da je
bilo dostavljeno orožje pobojni-
kom. Federalne avtoritete so
odredile preiskavo, da se ugot-
vi, ali je kompanija kršila fede-
ralni zakon o nošnji orožja.Voditelji mnogih unij so ob-
sočili umor piketov po oborože-
nih pobojniki. Poslali so tele-
gramu guvernerju Greenu z za-
htevo, naj takoj odredi akcijo
proti železniški kompaniji in
njimim pobojnikom.Generalna stavka
v Čileju končanaSantiago, Čile, 9. febr. — Ge-
neralna stavka, katero je oklica-
la Čilejska delavska federacija,
je bila končana včeraj. Vodi-
telji federacije so pozvali stavkar-
je, naj se vrnejo na delo.Stalin za utrditev prija-
telstva z Ameriko,
pravi KrzyckiSLOVANSKI NARO-
DI ZDRUŽENINew York, 9. febr. — Leon
Krzycki, predsednik Ameriške-
ga slovanskega kongresa in pod-
predsednik unije Amalgamated
Clothing Workers, ki se je vrnil
v Ameriko po obisku držav
vzhodne Evrope, je razkril, da
je premier Stalin ko se je ses-
tal z njim v Moskvi, izjavil,
"da sovjetska Rusija in Ameri-
ka, če bosta sodelovali, lahko
garantirata svetovni mir kot
največji veseleli na svetu. Ru-
sija in Amerika sta edini državi,
ki ne zahtevata ničesar od dru-
gih narodov."Krzycki se je sestel s Stali-
nom v Moskvi 5. januarja. Na
prvi konferenci s časnikiarji po
povratku v Ameriko je Krzycki
izjavil, da je Stalin v razgovoru
z njim večkrat naglasil, da je
njegova glavna želja utrditev
prijateljskih vezi med Rusijo in
Ameriko. "Vse, kar sem videl
in slišal v Rusiji, dokazuje, da
hoče rusko ljudstvo razviti trd-
no ekonomsko in kulturno živ-
ljenje," je rekel Krzycki. "Sta-
lin je dal razumeti, da za mir v
Evropi je potrebna močna in
neodvisna Poljska. Rusija, ki
je doprinesla ogromne žrtve v
dvoletni svetovni vojni, je priprav-
ljena iti daleč v prizadevanjih
za garancijo miru. Izjava brit-
skega zunanjega ministra Er-
nesta Bevin, da Sovjetska unija
ograža svetovni mir, je brez
podlage."Krzycki je povedal časnika-
jem, da se je sestel z maršalom
Titom, predsednikom jugosla-
vanske vlade, dr. Edwardom
Benešom, predsednikom čeho-
slovaške republike, in Bolesla-
vom Bierutom, predsednikom
poljske republike. Glede poro-
čil o političnih izgredih na Polj-
skem je Krzycki dejal, "da jih
podpirajo elementi, ki imajo
tesne zveze z bivšo poljsko vla-
do v izgnanstvu v Londonu, in
oborožene sile generala Ander-
sa, ki je znan kot sovražnik so-
vjetske Rusije. Poljske avtorite-
tete v Varšavi imajo neovrgljive
dokaze, da poljski disidenti zu-
naj drže financirajo teroristič-
ne aktivnosti na Poljskem."Značilna je napoved, katero
je izrekel Krzycki. Ta je, "da
bodo slovanski narodi z Rumu-
nijo in Ogrsko vred tvorili jedro
razvoja Združenih evropskih
držav. Slovanski narodi so že
podvzeli prve korake v tej smeri.
Kooperacija je omogočila
stabilnost. V slovanskih drža-
vah ni kriz, kakršne so v Fran-
ciji, Italiji, Grčiji in nekaterih
drugeth evropskih državah. Uve-
ril sem se, da so slovanski nara-
di tako združeni, da je ni sile
na svetu, ki bi jih raztrgala.
Vsi so zavzeli tudi stališče, da
morajo biti velike industrije v
ljudskih rokah. Volitve v Ju-
goslaviji in Bolgariji so se vr-
šile v demokratični atmosferi.
Vladi v obeh državah uživata
navdušeno podporo mladine,
delavskih unij in kmetov."Krzycki se je udeležil tudi
svetovnega kongresa strokovnih
unij v Parizu kot delegat Kon-
gresa industrijskih organizacij.
On bo časten gost na banketu
Ameriškega slovanskega kongre-
sa v hotelu Astor v New Yorku
v nedeljo, 10. marca. Krzycki
je omenil razmah delavskega gi-
banja na Poljskem. Centralna
delavska organizacija ima 1-
100,000 članov. Zadnji pomlad
je bilo na Poljskem štirinajst
separatnih delavskih organizacij,
ki so imele 470,000 članov.

Vesti iz nove, prerojene Slovenije in Jugoslavije

GOSPODARSKE VESTI

V Zidanem mostu popravljajo železniški most. Pri hudem letalskem napadu zaveznikov 17. in 18. novembra 1944 na Zidani most je bil delno poškodovan stari železniški most preko Savinje pri Mariboru, ki so ga Nemci v kratkem času popravili in uporabili za promet, do čim sta bila dva oboka novega mostu, ki pelje čez Savinjo ob njenem izlivu v Savo v smer Zagreba, popolnoma porušena. Nemci niso pristopili k obnovi tega mostu in so uporabljali stari železniški most tudi za promet z Zagrebom. Tudi mi si sedaj pomagamo na ta način, da vozimo vlake za Zagreb najprej preko Savinje v mariborsko smer, potem pa jih obrnemo v smeri proti Zagrebu.

Novi železniški most, ki je bil zgrajen leta 1931., ima štiri oblake, izmed katerih sta dva porušena. S popraviljem so porušeni še v začetku julija. Razstrelili so ostanke obokov, tako da danes stojita le ogromna opornika. Vendar je delo le počasno napredovalo zaradi pomanjkanja delovnih moči. V začetku avgusta pa so pristopili k intenzivnemu obnavljanju, h kateremu so pritegnili naše strokovne delavce in vojni ujetnike. Danes vrtajo z električnimi vrtnalnimi stroji železobetonske ostanke obokov, iz katerih porabijo železni material, ki ga bodo uporabili pri gradnji novih obokov. Podjetje Umeš si je zadalo nalogo, da omogoči provizoričen direkten promet Ljubljana-Zagreb že koncem avgusta. Preko opornikov bodo postavili močne železne trave, ki bodo ležale na novo zgrajenih nosilcih. Istočasno pa bodo gradili dokončna glavna stoba okrog teh nosilcev. Na ta način bo delo, ki bi sicer trajalo več mesecev, opravljeno z udarnimi prizadevanjem v najkrajšem času. Še ta mesec pa bomo odprli direkten promet preko Zidanega mosta v Zagreb in Beograd.

Tovarna bakrenih izdelkov v St. Bistrici zopet dela. Tovarna bakrenih in medenastih polibrikatov v Slov. Bistrici, ki je ena najmodernejših tovarn te vrste v Jugoslaviji, je zopet pričela obratovati. Tovarna je pred vojno s svojimi izdelki križala vse tovrstne potrebe državnih železnic, dobavljala vso žico za ministrstvo pošte in telegrafa in je oskrbovala s svojimi izdelki še druga državna in privatna podjetja, predvsem elektrarne. Tovarna dela z eno izmeno. Čim bo na razpolago dovolj surovin, predvsem bakra, bodo proizvodnjo takoj povečali.

Usnjarska industrija na Štajerskem. Ena najstarejših industrij na Štajerskem je usnjarska industrija, ki pa je v tej vojni žal utrpela precejšnjo škodo. Posebno v mariborskem okrožju sta do tal porušeni dve največji tvornici, in sicer tvornica Freund v Mariboru in Ptuj. Ptujška tvornica je slovela po svojih specialno izdelanih surovinah, ki jih je predvsem izvažala. Ptujčani sedaj obnavljajo to važno podjetje. Tvornica Lavrič v Slov. Konjicah je ena največjih in najmodernejših v Jugoslaviji. Skoro enako velika je tvornica Vojnack in sinovi v Soštanju. V mariborskem okrožju obratujejo sedaj tri tovarne usnjarskega predelave. Občuti pa se hudo pomanjkanje surovin, ker je okupator odvil velike količine živine in je moralna naša oblast zaradi tega nujno omejiti klanje živine. Od usnjarske industrije v mariborskem okrožju največja marenberška usnjarska ki lahko izdela na leto 700.000 kilogramov podplatov in 100.000 parov nogavic. Priroho ima tovarna v Sv. Lenartu je po obsevu izdelala že okrog 800.000 parov nogavic in spodnjega perila. Strojarne delajo, kolikor imajo surovino, in to predvsem za podelenje. Ko bo rešeno vprašanje surovin, bo lahko usnjarska industrija na Štajer-

skem zopet zavzela ono mesto, ki ji pripada.

Nov potniški daljinar. S 1. sept. t. l. se uveljavi za odpravljanje potnikov, prtljage, psov in ekspres. blaga v območju železniške uprave Ljubljana nov daljinar za proge jugoslovanskih drž. železnic. Ta daljinar stane 50 din in se lahko kupi ali naroči pri računovodstvu železniške uprave Ljubljana (čeka račun št. 10207).

PRIMER INICIATIVE

V štirinajstih dneh je bilo ustanovljeno na Bledu državno podjetje

Kakor je narodno osvobodilna vojska rasla, se razvijala in izvajala dokončno zmago prav zaradi prednosti borbi vseh posameznikov, prožnosti in iniciative vseh borcev in komandantov, prav tako prehaja danes naše gospodarstvo iz neurejenega stanja in se razvija prav zaradi iste prednosti delu vseh delavcev, zaradi iniciative vseh v našem gospodarstvu zaposlenih ljudi.

Kmalu po osvoboditvi je dobil referent za delavnice tov. Franc Zupan ukaz od svoje komande, da vzpostavi stare dvoranske delavnice na Bledu, naj jih izboljša in tako pripravi za potrebe vojske in civilnih ustanov. Na Bledu so bile že v stari Jugoslaviji postavljene velike avtogaraže in nekatere delavnice za potrebe kraljevskega dvora, torej izključno za potrebe tistih beograjskih gospodov, ki so prihajali za nekaj tednov v naša letovišča, za kar pa so tudi izkoriščali naše gospodarske naprave. Takrat so bile delavnice v zelo majhnem obratu in so izvrševale le manjša dela. Ob okupaciji pa so jih Nemci deloma povečali, izboljšali in postavili na novo nekatere stroje, tako da so nastale iz starih dvoranskih delavnic moderne delavnice v večjem obsegu. Ko pa so morali zapustiti Nemci tudi Bled, so uničili stroje, razbili naprave in važnejše stvari odpeljali.

Tov. Franc Zupan se je takoj lotil dela. Zbral je ljudi, določil vsakomur njegov posel, poskrbel za popravilo pokvarjenih strojev, za nove namestitve, za povečanje obrata — in tako so v kratkem času štirinajstih dni nastale iz zapuščenih delavnic moderne mehanične delavnice, ki zmorejo vsakršno delo. Nova vzpostavitev mehaničnih delavnic ne prekaša samo starih kraljevskih, marveč celo nemških, ki so jih dolgo časa postavljali nemški strokovnjaki. Nove delavnice imajo več oddelkov, tako da je mogoče izvrševati najrazličnejše fino-mehanične in bolj groba tehnična dela.

V delavnicah so zaposleni domači delavci, pa tudi nemški ujetniki. V zgornjih prostorih, ki so jih preuredili iz zapuščenih in zapuščenih lukenj v okusno opremljene prostore, stanujejo delavci, ki so tako prišli do higijenskih stanovanj. Tudi mi-zarske delavnice, ki so v velikem bloku novih avtogaraž, so na novo opremljene in izvršujejo najrazličnejša dela. Ves ustroj novih delavnic predstavlja nov način dela, iniciativo ne samo vodje, temveč vseh delavcev, ki so zaposleni v novem državnem podjetju. O novem podjetju na Bledu ni bilo dosti govora. Štirinajst dni po osvoboditvi so delavci in vodja tov. Zupan sprajljali skupaj stroje, orodje, nato pa sporočili gradbenemu ministrstvu: Novo državno podjetje na Bledu je ustanovljeno in posluje v polnem obratu!

Tako delajo tisti, ki se zavajajo potreb in nalog časa ter so predani delu, kakor so bili nekoč predani borbi!

NEKAJ BESED O NAŠI PREHRANI

Vsi vidimo in sami občutimo, kako se je naša prehrana v kratkih treh mesecih po osvoboditvi presenetljivo izboljšala. — Ob osvoboditvi je bilo v Ljubljani le za 14 dni kruha, medtem ko je bila dežela brez moke. Prehranbeni problem je visel kot grožnja nad našo

kravjo izvojevano svobodo. Partizanskemu čutu za improvizacijo je zahvaliti, da je bilo vprašanje prehrane tako zadovoljivo rešeno. Zmagovita vojska je s seboj pripeljala zaloge bratske delila s prebivalstvom. Toda te zaloge niso bile znatne. Kar ne-pričakovano je prišla takrat vest da je nekje daleč v Subotici žita na tisoče vagonov. Navzile porušenim program in pomankanju vagonov smo s partizansko iznajdljivostjo pripeljali preko zaslonih mostov čez daljino madžarsko Pešto v deželo toliko žita, da smo ga imeli dovolj za prvo silo.

Pa se vendar še najdejo godrnjači, ki jim je ta moka zatočila in celo premalo bela. Res je iz Banata uvožena pšenica malce zatočila. Toda povedati moramo, da je to žito moralo postati zatočilo, da smo ga sploh mogli dobiti. Naši bratje v Banatu so morali puščati žito v snopju, da ga ni odpeljal požrešni Nemec in so ga šele po osvoboditvi omlatili. Ker je ležalo snopje predrgo v kupih, se je malo nalazilo zatočnega duha. Če bi imeli vsaj za nekaj mesecev zalogo v deželi, bi žito lahko prezračili, da bi izgubilo zatočel duha. Toda sestradani deželi je bila treba takoj dati kruha. Tudi vsa Vojvodina je kruh iz takega žita.

Do 1. avgusta t. l. je Navod nabavil preko svojih nakupovalnic v Vojvodini, deloma pa prejel preko naših luk od UNRRA naslednja najvažnejša živila: 12.975 ton pšerice, 3368 ton koruze, 1280 ton rži in ječmena (za izdelovanje kavinske nadomestka), 4560 ton moke, 615 ton fižola, 1680 ton graha, 405 ton soje in 11 ton leče, nadalje 1435 ton sladkorja, 462 ton masti, 274 ton olja, 3235 ton soli, 344 ton surove kave, 597 ton mila, 188 ton marmelade, 1300 ton raznih konzerv in 1126 ton krompirja.

Z dovolom žita pa seveda ni smelo rešiti skrbi, kajti žito je treba še zmleti. Danes stojimo pred trdim dejstvom, da znaša trenutna zmogljivost naših mlinov le 40% današnje porabe moke. Pred prvo svetovno vojno smo imeli dovolj mlinov, da smo mogli iz njih kriti vso potrebo dežele po moki. V bivši Jugoslaviji pa je velekapital postal v Vojvodini toliko mlinov, da je zaradi zaposlitve mlinov skušal dovažati v Slovenijo namesto žita že moko. Da se zaščiti vojvodinska industrija, so izenačili prevozne postavke za moko z onimi za žito. Ta ukrep je vzel našim velikim mlinom konkurenčno zmogljivost in jih je prisilil, da so jih preuredili v druge namene.

Tega preobrata porabnik vse do danes ni občutil, ko stojimo pred vprašanjem, kako izpolniti vrzel v mleviski kapaciteti, če hočemo preskrbeti deželo s kruhom. Pa uvažajte moko namesto žita, bi bil najenostavnejši nasvet. Enostavno rečeno, toda v današnjih razmerah docela neizvedljivo, ker takšnih množin moke ni mogoče dobiti, ne v Jugoslaviji, ne iz inozemstva.

Treba je pač zgrabiti takoj vse možnosti mletja v deželi. Navod je dvignil proizvodnjo mlinov od 26 vagonov v maju na 145 vagonov v juniju na 196 vagonov v juliju ter bo poskušal doseči v avgustu 300 vagonov moke. Potreba pa znaša nad 700 vagonov mesečno. Zato morajo okrožni odbori storiti vse, kar je v njihovih močeh, da vključijo v skupno delo vse mline, ki danes iz kakršnega koli vzroka še ne obratujejo. Skrbeti morajo, da se zmogljivost posameznih mlinov do kraja izrabi. Okrajni in krajevni odbori naj vodijo točno nadzorstvo nad delom v mlinih.

Le s skupnimi napor širokih ljudskih množic bomo mogli zagotoviti vsakdanji kruh. Zato je dolžnost vsakogar, da po svoji moči skrbi da se bodo mlini-ski kamni vrteli dan in noč.

—Po Slov. Poroč.

Zbiranje obleke za žrtve vojne

Vseposvobod po deželi danes brskajo Američani po svojih omarah za obleko, da najdejo kaj, kar bi se lahko oddalo za pomoč potrebnim v Evropi, na Filipinih ter na Daljnem vzhodu. Zbiranje ponošene obleke je v teku že od 7. januarja letos ter se bo nadaljevalo še par tednov. Načelnik kampanje je Henry J. Kaiser, ki je tudi zadnji pomlad vršil to nalogo.

Med milijoni, ki so potrebni pomoči v obleki, so vključeni najraznovrstnejši ljudje iz vseh ljudskih plasti — novorojeni otroci, šolarji, kmečki mladi zakonci, vaški pevci, šivilje, uradniki, učitelji, zdravniki, mlade matere, bolni in s strahom prežeti bivši vojni ujetniki, skoro docela uničeni bivši prisilni delavci in v mnogih slučajih celo nanovo izvoljeni javni uradniki velikih mest. Ker vlada tudi pomanjkanje kuriva, je pomanjkanje obleke v prizadetih deželah tembolj občutno. Vsekakor pa je dobro podpreti dejstvo, da je v tej kolekciji sprejemljiva tudi poletna obleka, kajti na Filipinih, n. pr. nosijo ljudje lahko obleko skoraj vse leto. Prav jim pridejo torej poletne ženske obleke ter moška poletna oblačila in seveda otroške obleke vsake vrste.

Iz raznih krajev Evrope, Kine ter Filipinov pa poročajo reliefni delavci tudi o občutnem pomanjkanju spodnje obleke. Znano je, da so ljudje v bombardiranih krajih čisto ušli iz napačenih krajev samo s tem, kar so imeli na sebi. Samobesedi je razumljivo, da posebno spodnja obleka, ki jim je pri tem ostala, ni mogla dolgo služiti svoji potrebi. Pogosto menjavanje spodnje obleke je tudi izrecna potreba v slučajih kožnih bolezni, toda pri pomanjkanju spodnje obleke je to docela nemogoče. In značilno je, da se reliefni delavci pritožujejo, da

med nabranim in poslanim blagom ni veliko spodnje obleke.

Ljudstvu v prizadetih deželah je posebno treba delovne obleke ter čevljev, ki so trpežni za delo. Lani so pretežno večino obleke dali ljudje iz mest in večjih krajev, kar pomeni, da je bilo med zbrano obleko le malo delovne obleke in čevljev. Ljudje v prizadetih deželah pa zelo potrebujejo vsakdanje obleke, ker jo potrebujejo za opravljanje poljskih del, za šolske otroke, za nakupovanje na trgu itd. Tudi razno gumijasto obuvanje proti dežju in snegu bi bilo željeno v mnogih deželah, ki jih je sovražnik do dobrega izropal. Na Norveškem je to zimo najmanj tri milijone ljudi brez potrebne obuvale proti snegu in mrazu. V Jugoslaviji bi potrebovali najmanj pet milijonov parov čevljev in tam si kmetje zavijajo noge v zaključeno ali v papir ko gredo za svojim delom in opravi po razdrapanih potih in cestah. Istotako je v Grčiji ter na Poljskem. Na Filipinih ni mogoče kupiti par čevljev najcenejše vrste za \$50.

Posteljne odeje in rjuhe so tudi zelo potrebne ljudem v razdejanih deželah. V enem izmed zbirališč, odkoder odpremajo domov bivaše pregnance ter prisilne delavce, je moralo spati na slamo nagačenih vrcach in brez odej kakih pet tisoč oseb, ki so prej okusile teror nacističnih taborišč. Ker ni bilo zanje odej, se ni dalo nič pomagati. Ti ljudje imajo malo odpora proti napadom raznih bolezni, ker so izčrpani in oslabei. Američani naj bi pomislili malo na vsa taka in enaka dejstva, kadar darujejo za splošno kampanjo zbiranja pomoči.

UNRRA ter na stotine drugih organizacij se zdaj trudi, da pokloni pomoč milijonom nedolžnih žrtev te strašne zadnje vojne. Kar se je v ta namen zbralo preteklo leto, so ljudje v prizadetih deželah že prejeli. Ali pomisliti moramo, da je bilo lani 130 milijonov ljudi, ki so bili v največji stiski za obleko, obu-

Gospodarske razmere na Bolgarskem

SOFIJA. — ONA — Bolgarski finančni minister je izjavil danes, da je gospodarski položaj Bolgarije tako slab, da ne more prevzeti dežela nobenih dodatnih bremen. To izjavo je podal o priliki razprave o tem, da Bolgarija začasno ne more storiti ničesar v svrhu amortizacije svojih starih dolgov.

Novi državni proračun je predvidel vse potrebno za neposredne potrebe, med drugim tudi za obveze, ki izvirajo iz premirja. Toda navzile temu, da je bolgarski narod v izredno slabih razmerah, mu bo treba napraviti na ramena največje davčne breme v vsej bolgarski zgodovini. Ko je vlada predložila skupščini svoj novi proračun, je predložila tudi zakon, da se zaplenijo vsa premoženja, ki so na nedovoljen način nastala tekom vojne. Vlada ta zakon sicer podpira, toda list predsednika vlade samega, je zakon obsodil, češ da bi bila njegova posledica gospodarska negotovost in politične težave.

V glavnem se Bolgarija zanaša na to, da bo dobila mirovne pogoje, ki bodo pravični, in da bo prihodnja žetev bogata.

Uranij na Češkem

Karlovy Vary. — ONA — Po mojem obisku v edinem rudniku uranija v Evropi sem prepričan, da Amerika ne bo imela dolgo monopola atomske bombe. Rudnik se nahaja na Čehoslovaškem v Jachymovu, nedaleč od nemške meje.

Še meseca septembra je bilo v rudniku zaposlenih komaj 140 nemških delavcev, dočim jih je zdaj preko 200, pod nadzorstvom

čeških in ruskih inženirjev. Poročila, da so Rusi že uspeli izdelati svojo lastno atomsko bombo, niso videti tako neverjetna od tukaj.

Naj bo temu kakor hoče — dejstvo je, da imajo Rusi pod svojo kontrolo edini rudnik v Evropi. Na vsem svetu so znani le trije rudniki tega obsega. In delo v Jachymovu napreduje brzo.

Prebivalstvo Jachymova je nemško, a mesteca je starodavno in zgodovinsko. Nekoč je bilo na delu preko 8000 rudarjev, ki so kopali srebro, katerega pa je pozneje zmanjkalo, ker se je rudnik izčrpal. Roentgen je po-pozneje odkril, da dajejo nekatera ležišča uranijeve rude posebne žarke. Za njim so francoski znanstveniki rodbine Curie pridobili iz te rude polonium in radium.

Nemci so močno povečali pridobivanje uranija. Meseca maja lani so tamonjži nacisti poskusili pognati vse rudniške naprave v zrak, kar pa je preprečil star češki rudar Peter Titi, ki je postal prvi župan okraja po osvoboditvi.

ZASTOPNIKI LISTA PROSVETE

10 val društveni tajniki in tajnice in člani, ki jih društvo izvoljuje v to vrsto.

Nali nastavljeni lokalni in posvalni zastopniki za delobno okraja 101

Louis Barbarich, za Milwaukee, Wis. in okolice.

Anton Janovich, za Cleveland, Ohio in okolice.

Frank Klus, za Chisholm, Minn. in Chisholm in okolice.

Frank Cvetan, za Tire Mill, Pa. in srednje-vahodna Penna.

Anton Zornik, za Harrisburg, Pa. in zapadno Pennsylvania.

Poleg vseh teh pa lahko vsak član ali naročnik sam pošlje svoje naročnice direktorju listu

PROSVETA
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Chicago and Northern Illinois...

... MEDNARODNO tržišče

Prirajene tovarniške in razdelitvene prilike Chicago in severnega Illinoisa so prinesle priznanje temu okrožju kot eno veliko mednarodno trgovsko središče.

Ze leta je bil srednji zapad voditelj v produkciji blaga za eksport. Chicago in severni Illinois — središče ljudstva raznih narodnosti, industrije, surovega materiala, transportacije in poljedelstva — preskrbuje neprebitne izvozne in dovodne možnosti. Danes je nad eno petino 10.000 tovarniških tvrdit v Chicago in severnem Illinoisu zaposlenih za tuj trg v proizvodnji različnega blaga, in s tem zadošča skoraj vsako potrebo katerekoli dela sveta.

Deset tisoč milj medzemskih vodnih črt posluje za ta area. Preko oceanski parniki pridejo direktno v Chicago in druge luke Michiganškega jezera via St. Lawrence in Great Lakes jezera. Illinois globoka vodna pota oskrbe direktno zvezo z Zalivom Mehike. Sedanjí razvoj mednarodnega zračnega potovanja naprav-

lja Chicago veliko centralno središče direktnih potov za Orient, Evropo, Južno Ameriko, Afriko in na bližnji Vzhod. Potom železnice je ta okraj zvezan z vse-

mi važnejšimi pomorskimi lukami te dežele in Kanade.

Prostor v Chicago in severnem Illinoisu je prilagoden za razširjenje vaše trgovine v doseg širokih svetovnih trgov. Tu boste dobili izkušeno vodstvo v opravljanju trgovskega izvoznitva in uvoznitva poslug, pri najmanj dvajsetih agencijah — bankah z tujezemskimi oddelki, mednarodnimi odposiljatelji blaga, mehanimi izvaževalnimi upravitelji, tujezemskimi trgovskimi svetovalci, prevoznimi zastopniki, tujezemskimi konsulati, carinskimi uradniki, tujezemskim trgovskim oddelkom komercialnih družb in drugimi.

Brez izjeme, ako vaši trgovski načrti vključujejo srednje države, narode tujih tržišč, Chicago in severni Illinois okraj vam nudi ugodnejše možnosti razdelitve med več odjemalci, kot kateri koli drugi okraj v narodu.

Mi vam z veseljem pomagamo pripraviti popolno tajno preiskavo tega okrožja in možnosti vsebuje potrebe za vašo posebno industrijo. Ta posluga je brezplačna.

This is the sixth of a series of advertisements on the industrial, agricultural and residential advantages of Chicago and Northern Illinois. For more information, communicate with the

TERRITORIAL INFORMATION DEPARTMENT
Marquette Building—149 South Dearborn Street, Chicago 3, Illinois—Phone RANdolph 1617

COMMONWEALTH EDISON COMPANY • PUBLIC SERVICE COMPANY OF NORTHERN ILLINOIS
WESTERN UNITED GAS AND ELECTRIC COMPANY • ILLINOIS NORTHERN UTILITIES COMPANY

IZZA KONGRESA

Zgodovinski roman

Spisal
dr. Ivan Tavčar

(Nadaljevanje)

"In on?"
"On pa sedi na svojih vrelah in trepetu od strahu, da ne bi padel kak vinarček iz njih."
Prešeren je globoko vzdihnil. Zamolklo je vprašal: "Ali prihajaš v to hišo?"
"Včasih."
"Včasih! Kakšna sreča!"
"Sreča? Če te ošabni puhloglaveži gledajo čez rame!"
"Videl si tudi deklico?"
"Kako deklico?"
"Deklico, ki ima obrazek kot rožmarinček in očesi kakor dve zvezdici, vzeti z jasnega nočnega neba!"
"Ti sanjariš, dragi France! Odraslega dekleta pri Primčevih ni!"
"Kdo govori o tem, da je odrasla? Kakor gazelica je, kakor sonetek! Ali pa vsaj kakor gozdni vrelček v Eichendorffovi pesmici!"
"Kakor solnčni žarek je," je govoril Prešeren navdušeno, "katerega je dal stvarnik iz svojih rok!"
"Ta žarek pa je sedaj prebodel tvojo dušo, poet?"
"Meni ne bo solnčni žarek, meni bo ostro brušen meč, ki mi zaseka ostro rano v trpeče srce!"
"Doživeli bomo novega Petrarka," je del Piškotov porogljivo, "in na koše boš prinašal solza srečnim Slovincem!"
"Ti ne poznaš idealov! Suhoparen jurist si in cekin je tvoj ideal!"
"Če že ne cekin, pa vsaj tisto, kar se kuha in peče! Zelodec je naš gospodar! In gospodar je tudi vseh navadno! Vsako nesrečno ljubezen rad prodam za klobasico, ki se kuha v kastrolu moje matere!"
"Tu se je Jurček prav srčno zasmel. Potem pa je dostavil: "Glej, vino v kozarcu se ti smeje! Poškropi si svoje nesrečno srce z njim, da bo laže govoriti s teboj!"
"Ne vem, naj li pijem s teboj?" je odgovoril Prešeren hladno. "Zasluzil si moje zaničevanje! Poet takega Kranjca ne mara!"
"Pa vendar pijva! In če ti je prav, pri tem lahko govoriš o tvoji gazelici, o tvojem sonetku!"
Ko sta izšla, je vprašal Piškotov: "Hočeš li čuti resnico?"
"Govori!"
"Torej! Kak je tvoj ideal, ta tvoj solnčni žarek, s katerim je Bog oblagodil ubogo našo zemljo? Razposajeno in slabo otroče je!"
"Tudi Petrarkova Lavra je imela napake. In kolikor jih ni imela, priobekoval jih ji je hudobni svet!"
"Izvrstno! Primčev otrok in Petrarkova Lavra!"
Dodal je sarkastično: "Imej vendar usmiljenje z amienskim korarjem! Če tako govoriš, se ti v grobu obrača kot vrtavka! Ali resnica je, da je razvajeno in slabo odgojeno otroče! Pa je še nekaj!"
Pesnik ga je prav mило pogledal.

"Glej me še tako mило! Vse ti moram povedati! To otroče ima na sebi — čakaj no, kako ti naj to povem, da ne bo prehuho zadelo pesniške tvoje duše? Primera sicer ni mogoča, ali resnična bi bila! To otroče ima na sebi nekaj prezgodnjega. Vidi se mi kot šibko drevesce, ki je že spomladi rodilo nekaj nedozorelega sadja."
"Ne umem te!"
"Kmalu se ti razprše temni oblaki! Omenjeno otroče že goji v sebi nekaj poželjivega. Skoraj bi takole izrazil: Izpod krilca ji še gledajo dolge bele hlače — vzlic temu pa že škili po moških. Zavija ti tako čudno svoje poglede, da že danes vemo, kako skrbno bo nastavljal mreže, v katere bo lovila — moške hlače!"
"Ti si grdoba!"
"Grdoba ali negrdoba! Še bolj žalostno pa je, da materi, tej branjevki, vse to ugaja; rajša naj bi to gazelico vsak dan namazala z brezovcem!"
"Neolikanec si! Vidi se, da prepogosto občuješ z vozniki na Piškotovem dvorišču!"
Ni se dal premočiti prijatelj: "Jaz bi jo že z brezovcem ovrkal in pri vodi in kruhu bi jo držal. Ta cvet bo prezgodaj dozorel. In ostro trnje se bo skrivalo pod njim, da se do krvi obode, kdor se ji približa!"
Prešeren ga je zavrnil: "Kdaj je pesnik še srečno ljubil!"
Oni pa se je šalil: "Priromal bo Torquato Tasso z Gorenjskega ter se zaljubil v Julijo, vojvodinjo ljubljansko. In svojo nesrečo bo na cente prodal! Kdo bi ne jokal?"
V pesniku je vse gorelo.
"Če bi o tem vedel prijatelj Zupan?"
"Kaj bi bilo?"
"Imenval bi te osla!"
"Gospod Jereb!"
Govorila sta že tako glasno, da sta nase opozorila drugo družbo.
"Ona dva se tudi prepirata," je zaklical Smole. "Tu se razgovarjamo o resnih rečeh, a ta mladeniča se med sabo samo prepirata in tako žalita ljubega gosta, ki je danes počastil mojo hišo!"
Prešeren in Jereb, ki sta bila v jezi vstala, sta osramočena sedla.
"Poslušajta!" je godrnjal Smole. "Kadar je govoriti, ničesar ne veš! Obrnivi se h knezu: 'Če sta le dva Kranjca skupaj, se prepirata!'"
"Pri Rusih itak ni drugače," je odgovoril Volkonski. "Ostanimo pri svojem razgovoru! Učeni gospodje ste! Ali vidi se mi, da niste edini, katerega jezika naj se oklenete. In ljudstvo, kako misli to?"
Tu je povzel besedo okarani Jereb: "Kastelic ima v mislih nekaj drugega, Metelko zopet nekaj drugega in Zupan tudi nekaj drugega. V teh glavah se mela tista španska juha, nas mlajših pa nihče ne vpraša! Vi pa, svetlost, ste vprašali, kako misli ljudstvo? Modro vprašanje je to, in če dovolite, vam odgovorim, dasi sem še mlad ter nimam veliko izkušenj, kakor trdi učenjak svetega pisma, slavni naš Zupan, da bi umel skuhati lonec sirove repe!"
(Dalje prihodnjé.)

nje prišli žigi, formularji nemških in italijanskih uradov, živilske karte, klišeji za letake in brošure. Delala je skoraj leto dni.

Tiskarna "Tunel" je bila v stalni nevarnosti, da jo naraščajoče okupatorjevo nasilje odkrije. Tega so se tiskarji dobro zavedali. Vedeli so pa tudi, da osvobodilni tisk ne sme zastati niti za dan.

Tisk sam je bil tudi vedno bolj potreben. Vedno težje je bilo sestajanje, tiskana beseda pa le najde človeka.

Strah pred tem, da imamo samom tiskarno, ki je vsak čas lahko odkrita, se je kmalu razgubil. "Tunel" je dobil kmalu dve novi tovaršnici, prvo v severnem delu ljubljane, drugo v središču mesta tik policije.

Tiskarna v severnem delu mesta je bila prostorna in urejena na električni pogon. Toda delala je komaj štirinajst dni. Neko jutro so jo fašisti obkolili.

Tiskarji so se pripravili na boj. Odprli so skrivna vrata in tovaršni Ajdšek je prvi vrgel bombo. Eksplozirala je sredi okupatorjevih vojakov. Ajdšek je skočil skozi luknjo, toda ko je plezal čez zid sosednjega vrta, ga je podrla okupatorjeva strojnica. Ostali delavci niso mogli bežati. Cela vrsta strojnica je sipala ogenj na glavnih izhod.

Sam komisar Ljubljanske pokrajine Emilio Grazioli in komandant IX. armadnega zbora general Robotti sta si prišla ogledat odkrito tiskarno. Italijani niso mogli razumeti, kako je mogoče tako podzemeljsko tiskarno postaviti, v njej živeti in izdelati toliko kvalitetnega tiska. Italijani niso razumeli sil, ki jih pokaže narod, ki se je uprl smrti.

Ujeti tiskarji so bili nečloveško mučeni in nato ustreljeni kot talci.

Tiskarna v središču mesta tik policijske uprave je imela več sreče. Bila je še bolj urejena in se je nahajala v nadzemskem prostoru.

Prostor ob policijskem poslopiju so si tiskarji izbrali zato, ker se jim je zdel najbolj varen. Fašistom najbrž ne bo prišlo na um, da sami stražijo partizansko tiskarno, ki so jo tako iskali. Osvobodilni tisk namreč ob padcu tiskarne v severnem delu ljubljane nikakor ni prenehal izhajati, bilo ga je celo vedno več.

Tiskarna je bila urejena v nekdajni steklarski delavnici. Imela je dva prostora. V spodnjem prostoru je bil prostor za stavca in tiskarski stroj, v zgornjem je bilo skladišče papirja, spalnica za šest delavcev in delavnica risarja, ki je izdeloval italijanske podpise in žige, ki jih je potem izdelala cinkografija. Stene so bile napolnjene z lesno volno. Vhod v prostor je bil skozi zunanjo zidno odprtino,

skozi katero se je bilo treba splaziti po trebuhu. Obrisi odprtine so bili zakriti s palicami, s katerimi je bila obita vsa stavba. Ker je bila v isti stavbi tudi legalna knjigovoznica, je bil krit ves promet. Ekspedit se je vrtel v tritikli z dvojnim dnom.

Poleg ostalega dela je bila posebnost te tiskarne tiskanje krušnih kart. Ilegalci bi brez teh kart v Ljubljani ne mogli živeti. Prav pa so prišli tudi partizanom v najbližji ljubljanski okolici.

Delo je teklo nemoteno skoraj leto dni. Italijani so tiskarno odkrili posredno. Sumljiva se jim je zdela namreč knjigovoznica, ki je nastala šele v zadnjem času in za katero niso videli potrebe. Lastnika so aretirali. Čeprav so ga dolgo mučili, ni nič izdal. Nato so ga pustili nekaj časa v miru. Čez nekaj dni stopi nenadoma k njemu fašist in se mu veselo nasmeje: Zares lepo tiskarno ste imeli! Vodja knjigovoznice, ki je bil v resnici vodja tiskarne, je nasledil in rekel: "Res je!"

Sled je bila izdana. Ko so fašisti obkoljevali tiskarno, je bilo z električno lučjo dano svarilno znamenje tiskarjem, ki so pobegnili skozi gornji bunker in skozi posebno odprtino na sosednje dvorišče in od tam na cesto. Vsi so se rešili, tiskarna z vso opremo in zalogo pa je postala okupatorjev plen.

(Dalje prihodnjé.)

Razni mali oglasi

RADIO REPAIR MAN NEEDS
A GOOD CAR
for maintenance work.
Price no object
Call VINCENNES 3901

ALTERATION WOMEN

With better coat, suit, dress shop.
Experience - Permanent
Good salary

THAT LEVITT SHOP
546 Diversey Pkwy.

POWERS SEWING
OPERATORS

Company not too large
Congenial surroundings
Clean Light Work
Five Day Week
8:00 A. M. to 4:30 P. M.

See Mr. Brown
BENNET-LANDON-WEB
COMPANY
2430 No. Oakley

HAND COIL WINDERS
BOBLIN AND

TRANSFORMER WORK
Good Wages
Paid Rest Periods
5 1/2 day week

ELECTRICAL
WINDINGS INC.
2015 No. Kolmar

Razni mali oglasi

Vasavi bodeča bolečina
HRBTOBOLA

Za prijetno olajšanje poskusite čisti, moderni in preizkušeni način, ki pomaga pri navadnem hrbtobolu. Samo porabite en velik Johnson BACK PLASTER ravno na bolečem prostoru. To je mило zdravilo in prijetno GREJE vaš hrbet, olajša bolečine in okorelost. Gorki članek! Pod odpravi mišic, naseve in obveze. Dobro občutek. Izdelan pri Johnson & Johnson. Dobi se v vseh lekarnah.

BACK PLASTER

JANITRESSES
for OFFICE BUILDING
8 P.M. to 1 P.M. - Good Pay

Apply
64 W. Randolph
Mr. Schultz

LIGHT FACTORY WORK
Girls for bench and machine work
48 hour week - Paid vacations
CURRY MFG. CO.
538 So. Dearborn

MEN - WOMEN
STEADY FACTORY
POSITIONS

YOUR FUTURE
"PLASTICS"

HOURS:
8:00 A. M. to 4:00 P. M.
4:00 P. M. to 12 midnight
12:00 midnight to 8:00 A. M.

10% Bonus for Nightshift

Apply
MOLDED
PRODUCTS CORP.

4533 W. HARRISON STREET
AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

Razni mali oglasi

PICTURE FRAME FINISHERS
Experienced finishers, polishers, sanders, etc. for wood molding; steady work with plenty overtime; free hospitalization and insurance. Turner Mfg. Co., 2309 S. Keeler av., 2d floor.

VENETIAN BLIND
WOMEN
Experienced—Roller Coating Work
TOP SALARY OFFERED
Ideal working conditions
ECONOMY SHADE CO.
1100 S. Central Park

EGG BREAKERS
GIRLS AND WOMEN
LIGHT WORK
No experience necessary
85c per hour
Apply
JOE LOWE CORP.
Egg Breaking Plant
2542 Elston ave.

ALI GLEDATE ZA DOBRO
PLAČO IN STABILNOST?
Telefon kompanija ima nekaj
takih prilik

HIŠNICE
(JANITRESSES)
Takoj od začetka plača 70c na uro, po treh mesecih 75c na uro in po šestih mesecih po 80c na uro. ŽENSKJE ZA ČIŠČENJE V VSEH DELIH MESTA

Delovne ure od 5:30 pop. do 12 ure ponoči.

POMAGALKE V JEDILNICI IN KUHARICE V KAFETERIJ POTREBUJEMO

NOVA VISOKA PLAČA

Oglasite se pri
ILLINOIS BELL
TELEPHONE
COMPANY

v uposlovalnem uradu za ženske v prislilju

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

309 W. WASHINGTON ST.

V BORBI ZA SVOBODO.

Mokra, majhna in stinanjena "Podmornica" ni mogla zadostiti vsem potrebam. Nasilje pa je bilo vsak dan večje in upor je bilo treba stopnjevati, treba je bilo veliko borecev, veliko tiska. Delo "Podmornice" je podprlo sto in tisoč rok. Ni bilo tiskarskih strojev, toda bilo je dovolj dobre volje in poguma. Takrat je sto in sto mastnih črnih valjarjev zdrselo po belih polah papirja, takrat se je tisoč in tisoč belih pol ovilo črnega valjarja preprostega ciklostila (mikrogeografa). Ciklostilska tehnika tiska, s katero je včasih študent razmnoževal predavanja, je postala koristno in uspešno orodje proti okupatorju. Vsa Ljubljana je bila v kratkem preprežena s ciklostilskimi tiskarnami. Delalo se je v sobah in kuhinjah. Od tod se je bilo treba umakniti v podstrešja in v kleti, od tod v zakrite prostore in v bunkerje. Ciklostilske tiskarne so delo "Podmornice" močno podprle in jo tudi preživele. Tudi v najtežjih časih so delale. Ljubljana ni bila nikoli niti za teden brez partizanskega tiska. Te tiskarne so razmnožile vsako številko "Slovenskega poročevalca", osrednjega glasila Osvobodilne fronte, v takem številu, da je naklada zadostovala za Ljubljano in deželo. "Podmornico" je v februarju leta 1942 zadela nepredvidena

nie in dovolilnic za prehod bloka.

Bili so tako dobro napravljeni, da okupator ni odkril, da so ponarejeni.

Poleg "uradnih" dokumentov je tiskarna tiskala "Slovenskega poročevalca" v nakladi 10.000 izvodov in napravila vrsto brošur, v katerih je Osvobodilna fronta budila in organizirala slovenski narod v boju proti okupatorjem. V tej tiskarni je izšla prva zbirka partizanskih pesmi, zbirka Mateja Bora z naslovom "Previharimo viharje." Maršikdo, ki je zbirko bral, ni vedel, v kako težkih razmerah je bila nastajala. Na zbirki sledov ilegalnega dela ni bilo opaziti.

Tisk te tiskarne je bil opremljen tudi s slikami, za katere so v začetku izdelovale klišeje legalne cinkografije. Klišeji so bili nujno potrebni za izvršitev vrste dokumentov, ki jih je okupator stalno izpreminjal. Ker legalne cinkografije vsega dela niso mogle izvršiti, je bilo treba misliti na lastno cinkografijo.

Ta je bila kmalu urejena v neki villi. V prostor se je prišlo na ta način, da se je z električnim stikalom premaknila cela stena. Prostor je bil štiri metre dolg, tri metre visok in ves obložen s porcelanastimi ploščicami. To je bilo za delo s solitrno kislino nujno potrebno. Fotografirski aparat je bil montiran na tračnicah. V bunkerju je bila električna napeljava in vodo. Ta cinkografija je bila dragocena pridobitev, saj so iz

novi okupatorjevo nasilje, ki se je pokazalo v blokiranju ljubljane, je močno oviralo prehod iz mesta na deželo. Prehod je bil namreč možen samo s posebnimi okupatorjevimi dovolilnicami, ki jih marsikateri delavec Osvobodilne fronte ni mogel dobiti. V težavnem položaju si je bilo treba pomagati. Požrtvovalni tiskarji so naložili poizkušnjo.

V Ljubljani so zgradili novo tiskarno, ki je bila boljše in boljše urejena kot "Podmornica." Bila je zidana in opremljena z elektriko. V prostor se je bilo treba splaziti po trebuhu. Težava je bila samo z zračanjem in štirje stalni prebivalci so si ponoči odpirali vhod, da so dobili svežega zraka. Ob vhodu v prostor je bila stavnica z dvema omarama črk, na drugem koncu ročni tiskarski stroj na nožni pogon tipa "Tigel." "Spalnica" je bila pod stropom, ker na tleh ni bilo prostora. Novi tiskarni so rekli "Tunel."

V kratkem času je bilo za vse potrebe Osvobodilne fronte dovolj dokumentov, osebnih izkaz-

"A NATION OF NATIONS"

A NEW BOOK BY
LOUIS ADAMIC

Price \$3.50

Also the following books by the same author:

My Native Land 3.75

From Many Lands 3.50

Grandsons 2.50

Laughing in the Jungle . . . 3.00

My America 3.75

Native's Return 2.75